

Wyrok z 29 stycznia 2002 r., [K 19/01](#)
**PODEJRZENIE O POPEŁNIENIE PRZESTĘPSTWA JAKO PRZESZKODA
W POWOŁANIU W SKŁAD ZARZĄDU BANKU**

Rodzaj postępowania: kontrola abstrakcyjna Inicjator: Rzecznik Praw Obywatelskich	Skład orzekający: 5 sędziów	Zdania odrębne: 0
--	--------------------------------	----------------------

Przedmiot kontroli	Wzorce kontroli
Dopuszczalność odmowy powołania w skład zarządu banku, jeżeli przeciwko kandydatowi prowadzone jest postępowanie karne lub karne skarbowe [Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe: art. 22 ust. 6 pkt 2 i ust. 8]	Zasada demokratycznego państwa prawnego Domniemanie niewinności [Konstytucja: art. 2 i art. 42 ust. 3]

Przedmiotem kontroli było unormowanie prawa bankowego, według którego Komisja Nadzoru Bankowego odmawia wyrażenia zgody na powołanie członka zarządu banku (także powołania na kolejną kadencję), jeżeli przeciwko kandydatowi prowadzone jest postępowanie karne lub karne skarbowe. Rzecznik Praw Obywatelskich zarzucił, że unormowanie to narusza domniemanie niewinności (art. 42 ust. 3 Konstytucji), a ponadto zasadę państwa prawnego (art. 2 Konstytucji), w szczególności z powodu jednakowo restrykcyjnego potraktowania różnych sytuacji.

ROZSTRZYGNIĘCIE

Zaskarżone przepisy [nie są niezgodne z art. 2 i art. 42 ust. 3 Konstytucji](#).

GŁÓWNE TEZY UZASADNIENIA

1. W świetle art. 65 ust. 1 Konstytucji prawo może regulować warunki zatrudnienia na określonym stanowisku. Jest przy tym zrozumiałe, że ustawowe wymagania stawiane pracownikom rosną wraz z powagą stanowiska.
2. Wysokie wymagania stawiane osobom ubiegającym się o stanowiska w zarządzie banku odpowiadają uzasadnionym oczekiwaniom gospodarki i społeczeństwa co do poziomu funkcjonowania tych instytucji, które są zobowiązane do zachowania w obrocie najwyższej staranności. Dopuszczenie określonej osoby do takiej funkcji jest wyrazem pewnej nobilitacji społecznej, uznania dla jej walorów profesjonalnych i moralnych, nieskazitelności charakteru.
3. Zasadniczą rolą zasad wyrażonych w art. 42 Konstytucji jest stworzenie oskarżonemu gwarancji w toku procesu karnego. W innego rodzaju postępowaniach represyjnych, np. dyscyplinarnych, stosowanie zasady domniemania niewinności czy zasady „*nullum crimen sine lege*” musi doznawać pewnych modyfikacji chociażby dlatego, że ocena zachowania nie jest dokonywana przez sądy i dotyczy czynów nie stanowiących przestępstw.

4. Zasada domniemania niewinności (art. 42 ust. 3 Konstytucji) nie ma zastosowania w procedurach ustawowych, których celem w ogóle nie jest ustalanie naganności zachowania ludzkiego i wymierzanie represji.
5. Kwestionowane przepisy art. 22 ust. 6 pkt 2 i ust. 8 (w związku z ust. 3) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, w myśl których Komisja Nadzoru Bankowego odmawia wyrażenia zgody na powołanie w skład zarządu banku (ew. powołanie na kolejną kadencję) osoby, przeciwko której toczy się postępowanie karne lub karne skarbowe, jest jednym z elementów szerszej regulacji prawnej służącej zapewnieniu właściwego poziomu kadry zarządzającej bankami. Wspomniane przepisy, przewidujące tymczasową dolegliwość ze względu na szczególne wymagania stawiane członkom zarządu banków, nie stwarzają przeszkody w objęciu przez kandydata stanowiska po zakończeniu postępowania (jeżeli nie nastąpi prawomocne skazanie) i nie mają charakteru represyjnego, dlatego ich stosowanie nie może być oceniane jako przełamanie zasady domniemania niewinności. Unormowania te w racjonalny sposób wiążą się z nie kwestionowanym w niniejszej sprawie art. 138 ust. 4 prawa bankowego, przewidującym możliwość zawieszenia w czynnościach członka zarządu banku w identycznych sytuacjach.
6. W poprzednim stanie konstytucyjnym zasada proporcjonalności była wywodzona z klauzuli generalnej demokratycznego państwa prawnego, w nowej Konstytucji została natomiast wyrażona w odrębnym przepisie – art. 31 ust. 3. Ten właśnie przepis Konstytucji, a nie jej art. 2, jest obecnie właściwym wzorcem kontroli normy w sytuacji, gdy wnioskodawca lub skarżący zarzuca przekroczenie przez prawodawcę granic proporcjonalności.

Przepisy Konstytucji

Art. 2. Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 31. [...] 3. Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Art. 42. 1. Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia. Zasada ta nie stoi na przeszkodzie ukaraniu za czyn, który w czasie jego popełnienia stanowił przestępstwo w myśl prawa międzynarodowego.

2. Każdy, przeciw komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania. Może on w szczególności wybrać obrońcę lub na zasadach określonych w ustawie korzystać z obrońcy z urzędu.

3. Każdego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu.

Art. 65. 1. Każdemu zapewnia się wolność wyboru i wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy. Wyjątki określa ustawa.